

NORGES HØYESTERETT

Den 21. februar 2007 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2007-00363-A, (sak nr. 2006/1600), straffesak, anke,

A (advokat John Christian Elden)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (førstestatsadvokat Hedvig Moe)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Bruzelius**: Saken gjelder straffutmåling for innsidehandel, jf. verdipapirhandelloven § 14-3, jf. § 2-1.
- (2) A ble ved tiltalebeslutning utferdiget 17. oktober 2005 av statsadvokatene ved Økokrim satt under tiltale ved Aust-Agder tingrett for overtredelse av verdipapirhandelloven § 14-3 jf. § 2-1 første ledd. Grunnlaget var i tiltalen beskrevet slik:

”Til tross for at han hadde fått opplyst at selskapet --- ASA hadde inngått og skulle offentliggjøre inngåelse av en vesentlig kontrakt, kjøpte han fredag 19. mars 2004 2.000 ----aksjer i eget navn til kurs 22,00 pr. aksje, til sammen kr 44.350,-. For selskapet B AS, hvor han var daglig leder, styreformann og eneeier, kjøpte han samme dag 7.000 ----aksjer til kurs 21,43 pr. aksje, til sammen kr 151.403,20. For selskapet --optik AS, hvor han var daglig leder, styreformann og hvor selskapet B AS eide 65 % av aksjene, kjøpte han tirsdag 23. mars 2004 før kl. 12.54, 6.000 ----aksjer til kurs 22.975 pr. aksje, til sammen kr 138.401,40.

Melding om inngåelse av avtalen ble gjort kjent i verdipapirmarkedet ved en børsmelding tirsdag 23. mars 2004 kl. 12.54 og førte til at kursen på ----aksjen steg merkbart.

Tirsdag 23. mars 2004 etter at børsmelding var offentliggjort, solgte han, for seg selv, 2.000 ----aksjer til kurs 25,20 pr. aksje, til sammen kr 50.050. For B AS solgte han 7.000 aksjer til kurs 25,30 pr. aksje, til sammen kr 176.391,60 og for --optik AS solgte han 6.000 aksjer til kurs 24,80 pr. aksje, til sammen kr 148.204,80.

Samlet hadde han en fortjeneste på handlene på netto kr 40.491,80.”

- (3) Tingretten frifant A i dom av 2. februar 2006. Påtalemyndigheten anket dommen til Agder lagmannsrett, som 15. september 2006 avsa dom med slik domsslutning:
- ”1. A, født 00.00.1951, dømmes for overtredelse av verdipapirhandelloven av 19. juni 1997 nr 79 § 14-3 første ledd, jf. fjerde ledd, jf. § 2-1 første ledd, til en straff av fengsel i 21 – tjueen – dager.**
 - 2. A dømmes til å tåle inndragning til statskassen etter straffeloven § 34 av kr 4 100 – firetusenetthundre.**
 - 3. B AS v/styrets formann A dømmes til å tåle inndragning til statskassen etter straffeloven § 34 av kr 17 990 – syttentusennihundreogfemti.**
 - 4. --optik AS v/styrets formann A dømmes til å tåle inndragning til statskassen etter straffeloven § 34 av kr 7 059 – syvtusenogfemti.”**
- (4) Domfelte anket dommen til Høyesterett. Anken gjaldt saksbehandlingen (mangelfulle domsgrunner), lovanvendelsen og straffutmålingen. Høyesteretts kjæremålsutvalg tillot anken over straffutmålingen fremmet, men nektet anken for øvrig.
- (5) *Jeg er kommet til at anken må forkastes.*
- (6) A, som er en 55 år gammel tidligere ustraffet mann, kjøpte 19. og 23. mars 2004 ved tre anledninger dels i eget navn og dels gjennom selskaper som han kontrollerte, aksjer i --- ASA for til sammen ca. 335 000 kroner. Han solgte dem senere med en samlet nettofortjeneste på 40 491 kroner. A hadde i noen år drevet med kortsiktige aksjeinvesteringer – ”daytrading”. I lagmannsrettens dom heter det at A er en mindre investor som kjenner aksjemarkedet godt, og at han fulgte enkelte aksjer over internett daglig, blant andre --- ASA, et selskap med utspring i Arendal, hvor A er bosatt.
- (7) --- ASA sendte 5. september 2003 ut en børsmelding om at selskapet var i sluttforhandlinger med en større internasjonal hotellkjede om en kontrakt om leveranse av interaktive TV-systemer til en antatt verdi av 200 mill. kroner. Inngåelsen av kontrakten trakk ut i tid. A fikk imidlertid 18. mars 2004 opplysninger fra en tredjemann – ”kilden” – om at en direktør i hotellkjeden X hadde opplyst at avtalen med --- ASA nå var inngått. Lagmannsretten uttaler at A forklarte at kilden vanligvis er godt informert om aksjemarkedet og ”veldig flink”, og at han kjente kilden godt og stolte på vedkommende. Det heter videre : ”Tiltalte har forklart at ’kilden’ etter å ha fått informasjonen sa til X-personen: ’Dette må du ikke gå rundt og si, det er ikke offentlig ennå’.”
- (8) Høyesterett har bare én gang tidligere behandlet spørsmålet om straff for innsidehandel, se Rt. 2006 side 1049. I dommen vises det til at verdipapirhandelloven har til formål ”å legge til rette for sikker, ordnet og effektiv handel i finansielle instrumenter”, jf. § 1-1. Forbudet mot innsidehandel fremgår nå av § 2-3, men var i 2004 tatt inn i § 2-1 første ledd. Strafferammen for overtredelse av § 2-1 første ledd er bøter eller fengsel inntil seks år, jf. § 14-3 første ledd. Som fremhevet i dommen fra 2006 avsnitt 15 får straffebestemmelsen i § 14-3 første ledd, jf. § 2-1 første ledd første punktum, anvendelse på forhold av høyst ulikt innhold og alvor.
- (9) Domfelte i saken fra 2006 var sentralt plassert i et selskap som finansdirektør og medlem av ledergruppen. Informasjonen som han utnyttet, hadde han fått i den forbindelse. Den

gjaldt et planlagt oppkjøp av et annet selskap. Han kjøpte aksjer i dette selskapet medio februar og oppfordret ca. fire uker senere sin bror til å kjøpe ytterligere aksjer. Samlet kjøpte brødrene aksjer for til sammen ca. 770 000 kroner. De solgte aksjene etter at oppkjøpet var blitt kjent, med en samlet gevinst på ca. 500 000 kroner før skatt. Høyesterett satte straffen til ubetinget fengsel i seks måneder.

- (10) Ved straffutmålingen må det, som fremhevet i avsnitt 16 i 2006-dommen, tas utgangspunkt i lovens formål. Forbudet mot innsidehandel er begrunnet i ”at en sikker, ordnet og effektiv handel på dette området er en nødvendig forutsetning for at aktørene skal ha tillit til et verdipapirmarked. Både den mulighet for innsidehandel som er til stede, og det faktum at slik handel foregår, bidrar til å svekke denne tilliten og dermed til at verdipapirmarkedet fungerer dårligere. Dette vil igjen kunne svekke dette markedet som finansieringskilde for næringslivet”. Det bør videre vektlegges at oppdagelsesrisikoen ved innsidehandel er langt mindre enn ved mer tradisjonell vinningskriminalitet fordi misbruk av innsideinformasjon normalt etterlater få objektivt observerbare spor. Det er også vanskelig å tenke seg tiltak som vil kunne øke oppdagelsesrisikoen vesentlig. Innsidehandel dreier seg dessuten normalt om ”veloverveide handlinger, begått av en aktør med innsikt, som handler rasjonelt i den hensikt å skaffe seg en uberettiget gevinst” jf. avsnitt 19 i dommen fra 2006.
- (11) De forhold som jeg her har pekt på, innebærer etter min mening at straffen for innsidehandel av allmennpreventive hensyn normalt må fastsettes til ubetinget fengsel. Verken bøter eller betinget fengsel kan forventes å ha den nødvendige allmennpreventive effekt.
- (12) For så vidt gjelder straffenivået er det i dommen fra 2006 uttalt at det er naturlig å se hen til andre straffbare handlinger som innsidehandel kan sammenlignes med, for eksempel utroskap, bedrageri og underslag. Denne uttalelse må antas å bygge på Ot.prp nr. 72 (1990–91) hvor strafferammen ble foreslått skjerpet vesentlig. I proposisjonen på side 36 er tatt inn et sitat fra Finansdepartementets høringsnotat hvor departementet viser til strafferammene for grovt tyveri, grovt bedrageri og grovt underslag, og deretter uttaler:
- ”Ved avgjørelse av om et underslag er grovt skal det bl.a. legges vekt på om verdien av det underslåtte er betydelig eller om det er forøvd ved særlig brudd på den tillit som følger med vedkommendes stilling eller virksomhet, jf. strl. § 256. Finansdepartementet mener at de samme hensyn bør tillegges vekt ved utmåling av straff for overtredelse av forbudet mot misbruk av ikke offentliggjort informasjon, slik at både vedkommendes posisjon og høy mulig gevinst ved utnyttelse av informasjonen bør være momenter som fører til høy straff.”**
- (13) Slik jeg ser det, er det enkelte spesielle omstendigheter som må tillegges vekt ved straffutmålingen for innsidehandel. Normalt er det ikke noen som er fornærmet ved slik handel ettersom straffebudet tar sikte på å verne markedet. Størrelsen av det konkrete utbyttet av den straffbare handelen bør etter mitt syn tillegges en mindre rolle enn ved de tradisjonelle formuesforbrytelsene. Størrelsen av gevinsten bestemmes også av når vedkommende beslutter å selge aksjene. Etter min mening er det større grunn til å se hen til størrelsen på plasseringen som ble foretatt på grunn av innsideopplysninger.
- (14) Arten av de aktuelle innsideopplysningene må også tillegges vekt. Etter verdipapirhandeloven § 2-2, slik bestemmelsen lyder etter en lovending i 2005, er innsideinformasjon definert som presise opplysningen som er egnet til å påvirke kursen

merkbart. Men det er store forskjeller på informasjon som tilfredsstiller lovens definisjon. Både hvor stor grad av sikkerhet det er for at kursen vil påvirkes og hvor stort utslag på kursen som kan forventes, må hensyntas.

- (15) A hadde fått opplysningen om den forestående kontraktsinngåelsen uten selv å ha hatt kontakt med de aktuelle selskapene. Som nevnt bygget han på opplysninger fra en tredjemann, den såkalte kilden. Lagmannsretten, som fastsatte straffen til en kortere ubetinget fengselsstraff, uttalte at den ”i tillegg til den oppnådde ulovlige gevinsten” hadde lagt vekt på at ”A var fullt på det rene med at innsideopplysningen var av svært kurssensitiv karakter”. Selv om det, som jeg har vært inne på, må vises en viss forsiktighet med vektlegging av gevinstens størrelse, er jeg ikke uenig i lagmannsrettens konkrete straffutmåling i dette tilfellet. Jeg tilføyer at A foretok flere transaksjoner og at det samlede beløp han kjøpte aksjer for, ikke er ubetydelig, og gevinsten kunne ha blitt omtrent dobbelt så stor om han hadde solgt aksjene straks etter at børsmeldingen om kontraktsinngåelsen ble kjent.
- (16) Forsvarer for Høyesterett har anført at A hadde gitt en ubetinget tilståelse som lagmannsretten ikke hadde vektlagt tilstrekkelig ved fastsettelsen av straffen. Slik jeg ser det, er det her ikke noe å bemerke til lagmannsrettens vurdering av tilståelsen. Forsvareren har videre fremhevet at saken, som snart er tre år gammel, ble liggende lenge hos Økokrim før det ble tatt ut tiltale. Aktor for Høyesterett har sagt seg enig i det, noe jeg slutter meg til. Aktor har imidlertid videre opplyst at hun hadde tatt hensyn til dette i sin påstand til lagmannsretten. Retten satte straffen til ubetinget fengsel i 21 dager – i samsvar med aktors påstand. Jeg er enig i at det er en passende straff.
- (17) Jeg stemmer for denne

KJ E N N E L S E :

Anken forkastes.

(18)	Dommer Endresen:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(19)	Dommar Utgård:	Det same.
(20)	Dommer Tjomsland:	Likeså.
(21)	Justitiarius Schei:	Likeså.

(22) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: